

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงอนาคต (Futuristic research) มีเป้าหมายหลักเพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ด้วยกระบวนการวิจัยเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) ซึ่งสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556)
2. นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547- 2556) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลด้านเอกสารเพื่อกำหนดวัน เวลาที่ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. รวบรวมข้อมูลเอกสารทั้งนโยบายรัฐบาล หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร บทความ บทสัมภาษณ์ เอกสารงานวิจัย คำรับรองปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนปฏิบัติการการพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้ และรายงานผลการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปี พุทธศักราช 2547 – 2556

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยแบบวิเคราะห์เนื้อหา

5. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการเทียบเคียงและเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน

6. สรุปจุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พุทธศักราช 2547-2556) แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นพื้นฐานประกอบการเชื่อมโยงในการสร้างประเด็นคำถามสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ต่อไป

ระยะที่ 2 การหายุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มี 2 ขั้นตอนหลัก คือ

1. กำหนดข้อความคำถามจากการศึกษาเอกสารในระยะที่ 1 ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อใช้สัมภาษณ์และระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique) ในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 รอบ เพื่อยืนยันฉันทามติของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและศูนย์พัฒนาการอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างปีพุทธศักราช 2547–2556 จำนวน 154 ฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 2 ใช้เครื่องมือ จำนวน 3 ฉบับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์และระดมความคิดของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านการปรึกษาและปรับแก้ตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และข้อเสนอแนะ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง .60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามแบบครอนบาค (Cronbach) กับกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้จริง

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกับรอบที่ 2 แต่มีการแสดงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญรายบุคคลและของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทบทวนคำตอบทั้งของตนเองและกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีข้อค้นพบ สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1. ผลศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พุทธศักราช 2547-2556) ในภาพรวมพบว่า

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณภาพได้มาตรฐานและจัดการองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนำความรู้ไปใช้อย่างมีคุณค่า

พันธกิจ

- 1.ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค
- 2.สร้างการบริหารและจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
- 3.วิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
- 4.ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
- 5.การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐ

เป้าหมาย

1. ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือและสร้างรายได้ให้กับตนเองเพิ่มขึ้น
2. ประชาชนได้รับการศึกษาทักษะวิชาชีพการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
3. สร้างนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการสนองตอบโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่
4. ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
5. ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์

1. อาชีวศึกษาแก้ปัญหาความยากจน
2. ร่วมมือทุกภาคส่วน/สร้างโอกาส/อาชีวะแนวใหม่ ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ/สร้างภาพลักษณ์ค่านิยมการศึกษาริชาชีพ

3. อาชีวะก้าวหน้า ก้าวไกลสู่สากล ด้วยนักเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ
4. ส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่/จัดการองค์ความรู้ตลอดชีวิต
5. อาชีวะสมานฉันท์แก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
6. จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ

ทั้งนี้ทั้งนั้นจากยุทธศาสตร์จัดอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐของ

อาชีวศึกษาส่วนกลางที่เป็นตัวเชื่อมต่อการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ จึงสามารถแบ่งจุดเน้นยุทธศาสตร์และผลผลิตการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้ 3 ช่วง คือ ปีพุทธศักราช 2547-2549, 2550 และ 2551-2556 โดยในแต่ละช่วงมีรายละเอียดดังนี้

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่าจุดเน้นยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา มีการแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ **ช่วงที่ 1 ปีพุทธศักราช 2547-2549** แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การจัดการอาชีวศึกษาส่วนกลางและการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ โดยจุดเน้นยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาส่วนกลาง มี 2 มิติใหญ่ คือ “มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา” และ “มิติการเติมปัญญาให้สังคม” ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา 2) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา 3) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร 4) ยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ 5) ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนรู้ 6) ยุทธศาสตร์เติมปัญญาให้สังคม เมื่อสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงเป็นช่วงของการเริ่มต้นในการดำเนินนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความ

ปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และ 2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่น ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า เริ่มแรกของการจัดการ อาชีวศึกษาชายแดนใต้ในปีพุทธศักราช 2547 นั้น เกิดการจัดตั้งศูนย์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.) ที่เป็นรูปธรรมขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ในระยะเริ่มต้น ศพต.จึงอาศัยการใช้ยุทธศาสตร์ปกป้อง คือ เน้นในเรื่อง ของการบริหารจัดการความมั่นคงเป็นหลัก ให้ควบคู่ไปกับภารกิจส่งเสริมและพัฒนาการฝึกอาชีพ ท้องถิ่นให้กับพี่น้องประชาชนเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคม ในปีถัดมาการจัดการ อาชีวศึกษาชายแดนใต้เริ่มมีการปรับแผนใหม่ โดยนำยุทธศาสตร์เชิงรุกมาใช้ปฏิบัติการในพื้นที่ ให้มากขึ้น (2548-2549) คือ อาศัยหลักของการใช้การศึกษาเป็นแกนนำ ซึ่งหมายถึง การจัดการ การศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และปรับภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนสายอาชีพ

ต่อมาช่วงที่ 2 ปีพุทธศักราช 2550 สภากรรมการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เริ่มมีความคงตัว เข้ารูปเข้ารอยและตั้งตัวได้ จึงเป็นช่วงของการพัฒนาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ โดยเน้นมิติการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงโดยใช้การศึกษาเป็นแกนนำ คือ เน้น ยุทธศาสตร์การปรับจุดอ่อนของตัวเอง ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการเปิดบ้าน คนพันธุ์อาร์ในการดึงมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาวิชาชีพในอนาคต ส่วนยุทธศาสตร์ด้าน ความปลอดภัย ยุทธศาสตร์การฝึกอาชีพท้องถิ่นของปีที่ผ่านมาก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์หลักในช่วงนี้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์ สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพร่วมกับหลักศาสนาให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ช่วงสุดท้ายปีพุทธศักราช 2551-2556 เป็นช่วงที่ยาวนานที่สุดเนื่องจากมี โครงการ/กิจกรรมที่หลากหลายและในบางยุทธศาสตร์ก็มีโครงการ/กิจกรรมที่ต่อเนื่องมาจากช่วงที่ 1-2 อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในช่วงที่ 3 คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้มีความพร้อม ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก นอกจากนี้มีแผนการพัฒนาการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ประจำปีที่ชัดเจน มีงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน มีจำนวนโครงการ ที่มากขึ้น ถึงแม้แต่ละวิทยาลัยจะมีโครงการที่ไม่เท่ากันก็ตาม แต่ชุมชนในพื้นที่ก็ให้ความสนใจและจับ ตามองต่อการดำเนินงานของอาชีวศึกษาชายแดนใต้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกของ ศพต. จึงเริ่มต้นอีกครั้งหนึ่ง คือ อาศัยหลักการดึงมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของ “การจัดการศึกษา เชิงรุกเพื่อมวลชน” และทำการปิดจุดอ่อนตัวเอง จนถึงยุค Localization เพื่อรองรับประชาคม อาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี 2558 ด้วย ยุทธศาสตร์ช่วงนี้มีจุดเน้น 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้าง ขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ 2) ยุทธศาสตร์ปรับการเรียน

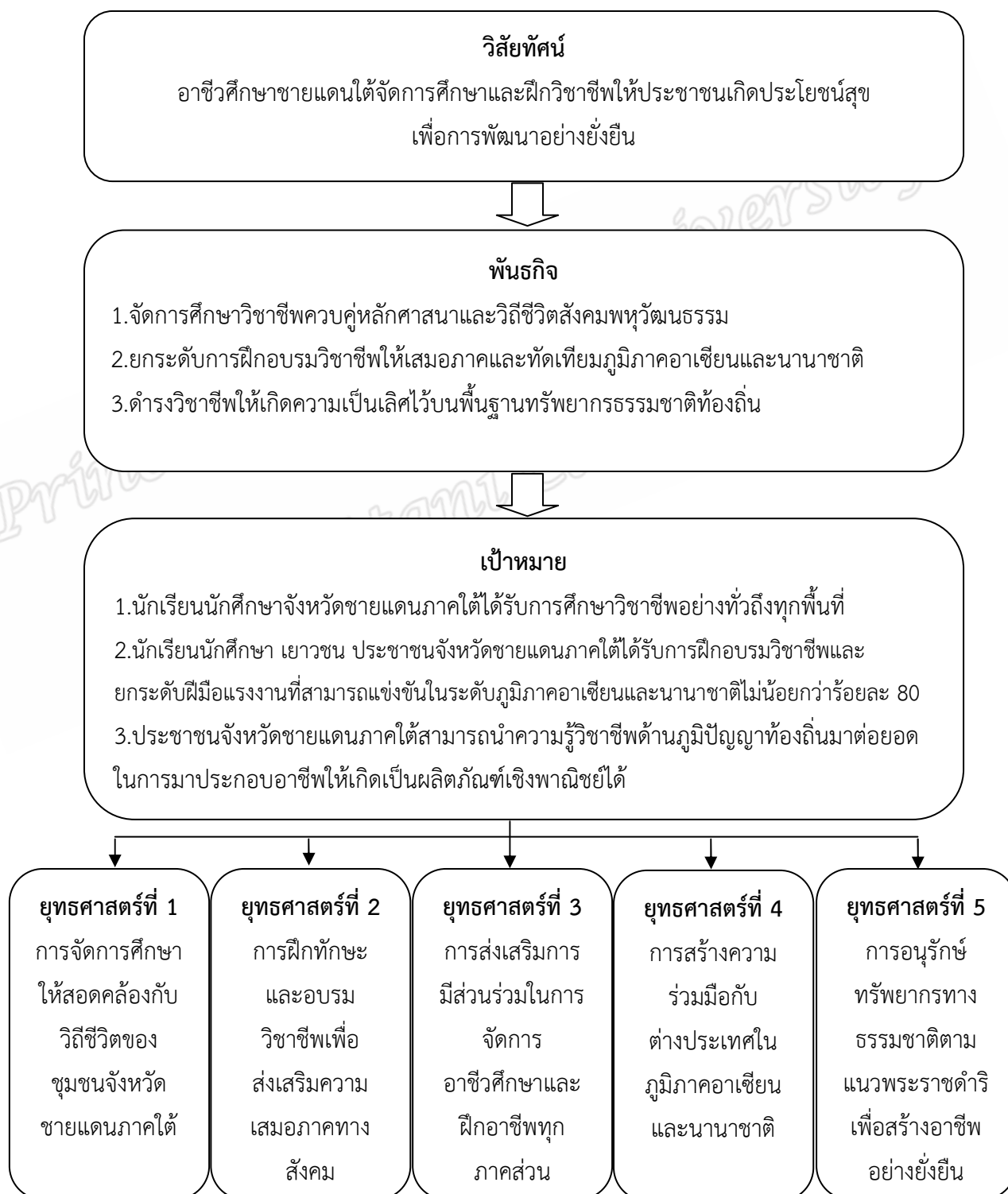
เปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม 4) ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ 5) ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้ร่มใหญ่ของการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม คือ มีการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ ฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งถือเป็นหัวใจของการศึกษาเพื่อมวลชน มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพในพื้นที่หน้าด่านหรือพื้นที่ห่างไกลเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและบริการด้านวิชาชีพให้กับเยาวชน ประชาชนที่ไม่สามารถเข้ามาศึกษาต่อในตัวเมืองหรือขาดโอกาสด้านการศึกษา จนในที่สุดการจัดการอาชีวศึกษาก็ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนในเรื่องความเป็นสากลของสังคมมุสลิม อย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง สอดคล้องกับวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในที่สุดตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่า การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ของ ศพต. ทุกปีจะให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคมมากที่สุด เช่น งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการไทยเข้มแข็ง (SP2) 110 ล้านบาทจากรัฐบาล (นอกเหนือจากงบปกติ) นั้น ทาง ศพต.ก็ได้นำมาส่งเสริมในยุทธศาสตร์นี้ทั้งหมด และโครงการที่เด่นชัดที่สุดในช่วงที่ 3 คือ โครงการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการฝึกอาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีปริมาณมาก อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพบในการวิจัยช่วงนี้ คือ การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนภาคใต้ ทั้ง 18 วิทยาลัย ความเป็น Area best ของแต่ละวิทยาลัยที่ไม่ซ้ำกัน เช่น ผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลของวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี การทำเครื่องปั้นเล็กของวิทยาลัยการอาชีพปัตตานี การผลิตภัณฑ์บูดูของวิทยาลัยการอาชีพสายบุรี การทำกรีซของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกปัตตานี การเลี้ยงกุ้งชีวภาพของวิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมงปัตตานี การออกแบบเสื้อผ้าบาติกของอาชีวศึกษายะลา การทำทรงนกของวิทยาลัยการอาชีพรามัน การทำกระเบื้องและหินอ่อนของวิทยาลัยเทคนิคยะลา การผลิตช่างตัดผมของสารพัดช่างยะลา การทำแยมลองกองของวิทยาลัยสารพัดช่างนราธิวาส การผลิตยางของวิทยาลัยเทคนิคจะนะ การทำกระเป๋าของวิทยาลัยเทคนิคสตูล การซ่อมเครื่องยนต์เรือประมงของการอาชีพละงู เป็นต้น

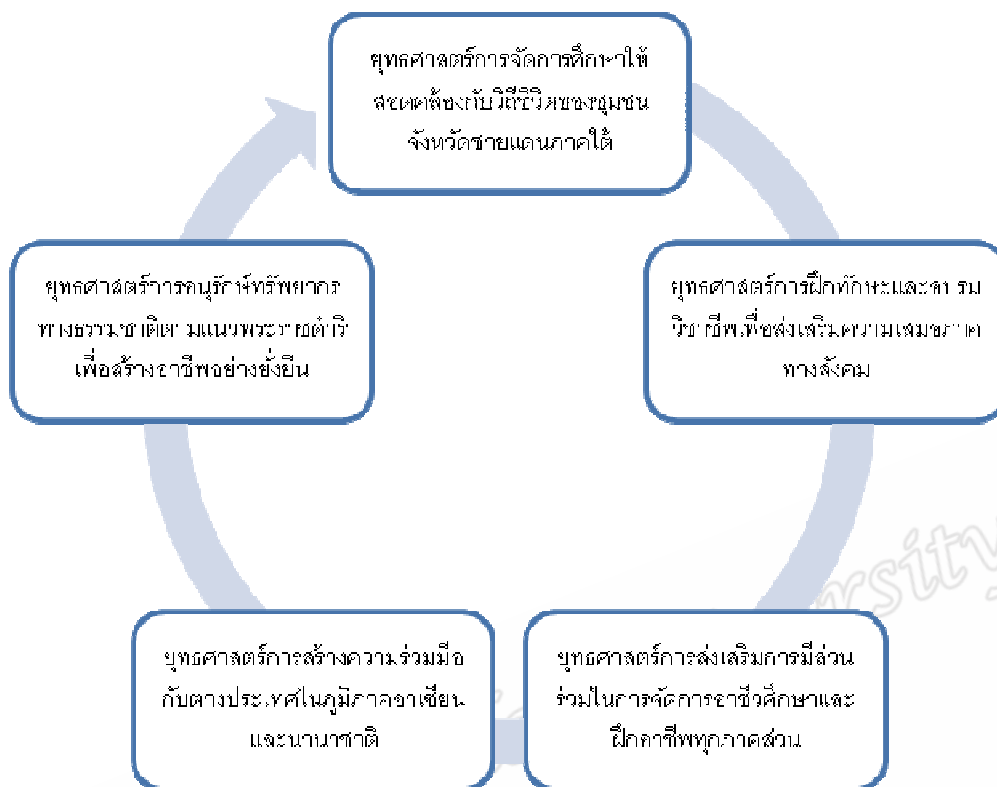
ดังนั้น 10 ปีที่ผ่านมาของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าแต่ละช่วงมีจุดเน้นที่มีทั้งความเหมือนและความต่าง โดยจุดเน้นที่เหมือนกันทั้ง 3 ช่วง คือ **ยุทธศาสตร์สร้างความปลอดภัยในชีวิตของบุคลากร นักเรียนนักศึกษาและทรัพย์สินทางราชการ (มิติตความมั่นคง) และยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของสังคมชายแดนใต้** โดยการฝึกอาชีพ (มิติตการมีงานทำและแก้ปัญหาความยากจน) ให้กับพี่น้องประชาชน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา เยาวชน นักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอน

ศาสนาอิสลาม ให้รู้จักการประกอบอาชีพและมีงานทำ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องปากท้องและความยากจนของครอบครัว เพราะอาชีวศึกษาเล็งเห็นว่าสาเหตุของการเกิดสถานการณ์ความไม่สงบนั้น เกิดจากความยากจนของคนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้และการปฏิบัติในเรื่องการทำมาหากินหรือการประกอบอาชีพด้วยตนเองจนต้องพึ่งพาอาศัยและนำพาตนเองไปสู่ความคิดและความเชื่อที่รุนแรง ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในมุมมองของอาชีวศึกษานั้น การให้อาชีพแก่ประชาชน หรือ “อาชีวะสร้างงาน สร้างอาชีพ” สามารถช่วยเหลือพี่น้องชายแดนใต้ได้ในทุกมิติได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ใน 3 ช่วง (2547-2549, 2550, 2551-2556) ยังคงมีรายละเอียดย่อยของยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกัน เช่น ช่วงที่ 1 และ 2 จะไม่เน้นเรื่องความเป็นประชาคมอาเซียนและความเป็นสากลแต่จะให้ความสำคัญกับสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนในช่วงที่ 3 ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นประชาคมอาเซียนแต่เริ่มในปี 2554 และอีกประเด็นหนึ่งที่แตกต่างกันคือ ในช่วงที่ 1 (2547-2549) กับ ช่วงที่ 3 (2551-2556) มีการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเชิงรุกทั้งสองช่วง แต่ต่างกันตรงที่ช่วงที่ 1 การใช้การศึกษาเป็นแกนนำนั้น เป็นการขับเคลื่อนจากสถานศึกษาสู่ภายนอก โดยนำการศึกษาวิชาชีพลงสู่พื้นที่ ประชาชน สถาบันการศึกษา ปอเนาะ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น แต่ในช่วงที่ 3 การจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน เป็นการเจาะกลุ่มเป้าหมายให้มาเข้าสู่การจัดการศึกษาอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการตั้งสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพแบบสืบทอดรุ่นต่อรุ่น อีกทั้งโครงการศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพประจำอำเภอฯ (พื้นที่ห่างไกล) ที่ทำความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นนวัตกรรมหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าความมุ่งหวังทั้ง 3 ช่วงของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เป็นเรื่องของการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสุข แต่ด้วยสถานการณ์ความปลอดภัยของสามจังหวัดชายแดนใต้และความเหลื่อมล้ำทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล กระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นตัวเชื่อมโยงให้จุดเน้นยุทธศาสตร์แต่ละปีมีทั้งความเหมือนและความต่างกันในเรื่องทั้ง “คุณภาพ ความทั่วถึง และความสอดคล้องกับวิถีชีวิต”

**ระยะที่ 2. ผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)**

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) จากการวิเคราะห์เอกสารและใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 สัมภาษณ์และระดมความคิด รอบที่ 2-3 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 7 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567)

จากภาพที่ 7 ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ในแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วย มาตรการ ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 13 มาตรการ
 - 1) ปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่
 - 2) ปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่เรียนนักศึกษาเข้าใหม่
 - 3) จัดการศึกษาระดับวิชาชีพควบคู่การปฏิบัติศาสนกิจ
 - 4) ส่งเสริมกิจกรรมสันติสุขโดยสันติวิธีในวิทยาลัย เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมความต่างที่สร้างความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่าสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพหรือกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

5) ส่งเสริมการเรียนรู้ชนบธรรมเนียมประเพณีชาติพันธุ์ที่หลากหลายและคุณค่าทางสังคมพหุวัฒนธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม

6) จัดค่ายอาสาชิวะจิตอาสา เพื่อชุมชน สร้างจิตสำนึกเพื่อนำพาสันติสุขทำดีเพื่อประเทศในสังคมพหุวัฒนธรรม

7) ส่งเสริมประเพณีกิจของสถาบันครอบครัว ศาสนา และวิทยาลัยร่วมกันที่สร้างความรักความสามัคคี

8) จัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รูปแบบภาคีเครือข่าย เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง สถานประกอบการ

9) จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning : PBL)

10) ฝึกอาชีพให้นักเรียนนักศึกษาภายในวิทยาลัยเพื่อสร้างรายได้ระหว่างเรียน (One College One Product : OCOP)

11) ฟื้นฟูวิชาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตชายแดนใต้ให้มีประสิทธิภาพ

12) ส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล (อาหารที่ถูกต้องได้มาตรฐานตามหลักศาสนาอิสลาม)

13) สร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence)

2. ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 14 มาตรการ

1) สร้างศูนย์กลาง (HUB) ฝึกทักษะและอบรมอาชีพทางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ให้มีความเป็นเลิศ

2) เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอในพื้นที่ห่างไกลให้เป็นเลิศในด้านต่างๆตามศักยภาพและต้นทุนของแต่ละพื้นที่

3) พัฒนาเครือข่ายการอบรมวิชาชีพเชิงระบบ (System Approach) และเป็น การปฏิบัติจริงให้ทั่วถึงทุกภาคส่วน

4) พัฒนาความสัมพันธ์กับสมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม และสถานประกอบการอย่างจริงจัง

5) ฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วม ทั้งสังคม

- 6) ฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้
- 7) ส่งเสริมผลผลิต การตลาด ระบบบัญชีครัวเรือนที่มีคุณภาพ
- 8) พัฒนาอาชีพหลักของประชาชนควบคู่การฝึกทักษะอาชีพเสริม
- 9) พัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น
- 10) ส่งเสริมการฝึกอาชีพให้กับโรงเรียนขยายโอกาส เรือนจำ สตรีสายสัมพันธ์

สถานพินิจคุ้มครองเด็ก องค์กรสังคม พัฒนาชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กลุ่มเป้าหมายพิเศษ ตามความต้องการ

- 11) เสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้
- 12) จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ เช่น เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์
- 13) สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ (ทล.บ.)
- 14) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center)

3. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 11 มาตรการ

- 1) จัดการศึกษาหลักสูตรคู่ขนานโดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 2) จัดการศึกษารูปแบบ 9+1, 12+1, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (กศน.) วิทยาลัยชุมชน (วชช.) สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส
- 3) ฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมให้แก่กลุ่มเป้าหมายพิเศษ เช่น ผู้นำศาสนา พระภิกษุ สามเณร
- 4) ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเยาวชน ประชาชนผู้สนใจ
- 5) จัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพอย่างเป็นระบบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กศน. วชช. มหาวิทยาลัย
- 6) ปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่แก่นนำนักเรียนมัธยมต่างๆและผู้ปกครอง
- 7) จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การศึกษอาชีวศึกษาทุกระดับ

8) ฝึกอบรมอาชีพให้ประชาชนเชื่อมโยงตลาดผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ
สินค้า

9) ส่งเสริมการจัดมหกรรมอาชีพอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเน้น
การมีส่วนร่วมของชุมชน

10) จัดสร้างระบบอินเทอร์เน็ต หรือ ICT ในการเรียนการสอนโดยสร้างความ
ร่วมมือกับภาคเอกชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริง

11) จัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจังโดยสนับสนุน
ทุนการศึกษาและการมีงานทำกับสถานประกอบการ

4. ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ
นานาชาติ ประกอบด้วย 10 มาตรการ

1) เตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียนและนานาชาติ
2) พัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อวิทยุ (R-Radio) สื่อการสอนทางไกล (Video-
Conference) ให้เป็น English Program

3) เพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะ
สัญญาเงินทุน

4) ส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่
นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้

5) อาชีวศึกษาชายแดนใต้ ทำความร่วมมือ (MOU) กับกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว
เมียนมาร์ เวียดนาม (CLMV) และกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

6) แลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย
ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV

7) ส่งเสริมความร่วมมือปลูกป่าอาเซียนและการอนุรักษ์พื้นที่พุทธพยาคารชายฝั่ง
ป่าพรุ โดยนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาแต่ละประเทศ

8) เพิ่มคุณวุฒิวิชาชีพ/เกียรติบัตรให้ผู้ไปประกอบการต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย
สิงคโปร์

9) ผลิตสินค้าฮาลาลอาชีวศึกษาชายแดนใต้ส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน
ยุโรปและประเทศโลกมุสลิม รวมถึงการแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
(Socio Cultural Economics)

10) ผลิตกำลังคนต่อยอดความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

5. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 5 มาตรการ
- 1) ฝึกออาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 2) เสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจ
 - 3) สถานศึกษาสร้างอาชีพที่โดดเด่นตามบริบทพื้นที่ของประชาชนโดยเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่น
 - 4) ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ
 - 5) อนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) มีข้อค้นพบสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1

ในการวิจัยระยะที่ 1 นี้ ผลการวิจัยของการจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2547-2556 เป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกันระหว่างอาชีวศึกษาส่วนกลางและอาชีวศึกษาชายแดนใต้ เนื่องจากสิ่งที่ปรากฏให้เห็นจากการวิเคราะห์เอกสารในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา นั้นผลของการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยของการจัดการอาชีวศึกษามีปัจจัยของสถานการณ์ความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำนักงานคณะกรรมการต้องการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกันทั้งการดำเนินงานในภาคปกติและภาคเฉพาะกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในมิติวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย หรือแม้แต่ยุทธศาสตร์ เช่นประเด็นที่ส่วนกลางและภาคใต้มีความเชื่อมโยงกันคือ การที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นผู้นำการจัดการศึกษาสายอาชีพเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ

ประเทศและภูมิภาคนั้น เป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความตระหนักในการจัดการองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระ สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในขณะที่เดียวกันอาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้มีวิสัยทัศน์เป็นพิเศษแต่ยังคงครอบคลุมบทบาทหน้าที่หลักทั้งส่วนกลางและชายแดนภาคใต้ โดยเน้นความอยู่เย็นเป็นสุข คือ “ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายภาคใต้ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ผู้วิจัยจึงมองว่าเป็นการบ่งบอกถึงการให้ความร่วมมือและจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่ เนื่องจากอาชีวศึกษามีความเชื่อมั่นว่า การศึกษาสายอาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการแก้ปัญหาความยากจนและการพัฒนาประเทศในการส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นพหุวัฒนธรรม สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ยูงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2557) ที่รายงานว่า ใน 5-10 ปีข้างหน้า ภาคเศรษฐกิจของไทย มีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือ กลุ่มแรงงานระดับกลางซึ่งหมายถึงผู้จบมัธยมปลายและอาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยมีอัตราค่าจ้างหรือเงินเดือนตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สมาคมวิชาชีพ และสภาวิชาชีพร่วมกันกำหนด เช่น ผู้จบระดับ ปวช. ได้เงินเดือน 1 หมื่นบาทขึ้นไป ผู้จบระดับ ปวส. ได้เงินเดือน 1.2-1.3 หมื่นบาทขึ้นไป สำหรับเด็กจบ Smart ปวช. อาจจะได้เงินเดือนที่สูงกว่าเช่นเริ่มต้นที่ 1.2 หมื่นบาท เป็นต้น อีกทั้ง การสร้างความสามารถพิเศษของคนในพื้นที่เพื่อสร้างจุดขาย จุดเด่นของวิถีชีวิต สัญลักษณ์พื้นที่ให้มีการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์โดยมีอาชีวศึกษาเป็นแกนนำสร้างชีวิตใหม่ประชาชน ส่วนของพันธกิจและเป้าหมายของอาชีวศึกษาส่วนกลางกับอาชีวศึกษาชายแดนใต้ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากมายนัก ไม่ว่าจะเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพทุกระดับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค การบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน การวิจัย สร้างนวัตกรรม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการประกอบอาชีพเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ที่เด่นชัดสุดคืออาชีวศึกษาชายแดนใต้จะเน้นความเป็นอัตลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างถาวร ของ สติ ดีหลี (2550) ทางระดับปฏิบัติหรือระดับยุทธวิธี คือ ให้ประชาชนในพื้นที่มีการดำเนินชีวิตที่มีความสงบสุขบนอัตลักษณ์ของตนและวัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี เน้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนนักศึกษามากยิ่งขึ้น ด้านการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และมีมุมมองไปถึงความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลดีที่ผู้วิจัยเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะได้บุกเบิกการเป็นศูนย์รวมอาชีพชายแดนใต้แบบฮาลาลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในประเทศได้ด้วย และเป็นที่แน่นอนว่าการแก้ปัญหาความยากจนโดยสร้างผู้ประกอบการหรือสร้างแรงงานระดับฝีมือ

ด้วยการฝึกอบรมวิชาชีพของอาชีวศึกษาจะช่วยลดปัญหาความยากจนของประชาชนเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนใต้ได้

การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2547-2556 จึงมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ช่วง คือ พ.ศ. 2547-2549, พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2551-2556 ซึ่งช่วงที่ 1 มีจุดเน้น 3 เรื่อง คือ 1) **มิติการปฏิรูปการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา** และ 2) **มิติการเติมปัญญาให้สังคม** ทั้งสองมิติกว่าถึงจุดเน้นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น คือ การปฏิรูประบบการอาชีวศึกษา การปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา การปฏิรูประบบการบริหารทรัพยากร การปฏิรูประบบบุคลากรอาชีวศึกษาทุกระดับ การปฏิรูปการเรียนรู้ การเติมปัญญาให้สังคม และ 3) **การจัดตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศพต.)** ให้เป็นหน่วยงานแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 2 ประเด็น คือ ยุทธศาสตร์เพื่อบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้งสองของการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้เป็นการตอบสนองเป้าประสงค์ของนโยบายเบื้องต้นทั้งนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายความมั่นคงของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ต้องการให้ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ กระทำโดยการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ และอาชีวะสมานฉันท์แก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเมื่อมองในภาพรวมแล้ว จุดเน้นยุทธศาสตร์ในช่วงแรกนี้ได้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549) ที่ให้ไว้ในด้านนโยบายสังคมหลายข้อ เช่น ส่งเสริมความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ของคนในชาติ มีการจัดทำแผนปฏิรูปสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สร้างความเข้มแข็งของทุกชุมชนท้องถิ่นและประชาสังคม หรือแม้แต่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ในช่วงนี้ เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาและอาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การขจัดความมั่นคง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์การรักษาความมั่นคงของรัฐ อีกทั้งยุทธศาสตร์การพัฒนาทุนทางสังคม การแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตตามการจัดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพื่อการดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ทองป่อเตชะสองชั้น, 2548) เช่นเดียวกับนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550-2551 ที่มี นายวิจิตร ศรีสะอ้าน เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้นที่เห็นความสำคัญของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้และยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมให้เกิดสันติสุข ส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเอกชน

และท้องถิ่นในการสนับสนุนการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และยุทธศาสตร์การปรับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่อาชีวศึกษามียุทธศาสตร์ส่งเสริมการฝึกอาชีพท้องถิ่นให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของ ศพต. ที่กำหนดขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่มุ่งพัฒนาสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and happiness society) โดยมุ่งคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคีเครือข่าย ขยายโอกาสเข้าถึงบริการสังคม เช่น สนับสนุนให้เข้าถึงการบริการต่างๆ เช่น การพัฒนาศักยภาพในประกอบอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนมาตรการเพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความสงบสุขของสังคม เช่น การปฏิรูปอาชีวศึกษาให้มีความทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (สุวรรณคำมัน, 2549 ก และ 2549 ข) เช่นเน้นการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับพี่น้องประชาชน เพราะการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยที่ดีที่สุด คือ พี่น้องประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลในพื้นที่ของตัวเองให้มีความปลอดภัย (ภาณุ อุทัยรัตน์, 2548)

ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2550 จากการวิเคราะห์ที่เอกสารพบว่าเป็นช่วงที่มีจุดเน้นในเรื่อง **การปรับจุดอ่อนของตัวเองด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา** เพื่อที่จะรองรับมวลชนให้เข้าร่วมจัดการศึกษาอาชีพในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าอาชีวศึกษาชายแดนได้อยู่ในสถานะคงตัว ยังไม่พร้อมที่จะขับเคลื่อนได้มากนักด้วยปัจจัยจำกัดหลายประการที่ยังไม่ลงตัว แต่ไม่ได้หมายความว่าอาชีวศึกษาชายแดนใต้จะหยุดนิ่ง แต่เป็นการรอเวลาเพื่อก้าวกระโดดไปเป็นอาชีวศึกษาที่มีโมเดลใหม่ๆเมื่อมวลชนมีความพร้อมและรู้จักการศึกษาสายอาชีพมากขึ้น ตลอดจนเปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ไปถึงประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสิ่งที่อาชีวศึกษาชายแดนใต้ทำถูกต้องคือการหันกลับมามองตัวเองว่ามีสิ่งใดที่เป็นจุดอ่อน แล้วสิ่งใดที่ควรพัฒนาและพัฒนาได้จริง ดังนั้นในช่วงนี้อาชีวศึกษาชายแดนใต้จึงมีจุดเน้นยุทธศาสตร์ 3 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์ปรับปรุงภูมิทัศน์สถานศึกษาให้น่าอยู่น่าเรียน 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาวิชาชีพพร้อมกับหลักศาสนาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพท้องถิ่น และ 3) ยุทธศาสตร์รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนนักศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนาให้เข้ามาส่งเสริมการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ที่มีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550) โดยมุ่งหวังจัดความยากจนและพัฒนาชนบท และพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ ประกอบด้วยโครงการการจัดการอาชีวศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และโครงการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศกัมพูชาและกลุ่มประเทศอื่นในเอเชียอาคเนย์ และทั้งสามยุทธศาสตร์เป็นส่วน

หนึ่งของนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา 12 ข้อ ดังนี้

- 1) การเพิ่มปริมาณผู้เรียน (มวลชนชายแดนใต้) 2) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยม (ฝึกวิชาชีพพระยะสัน) 3) การเทียบโอนประสบการณ์ คุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพที่นำไปสู่การปฏิบัติ 4) หลักสูตร 3 แนวทาง (ใช้ ซ่อม สร้าง) 5) ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ปฏิรูปวิธีสอบ เช่น โครงการฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสัน, โครงการ Fix it center 6) ความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ 7) การสร้างผู้ประกอบการใหม่ 8) การพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการ
- 9) คุณธรรมนำวิชาชีพ 10) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การเงินและบุคลากร 11) การศึกษาดูงานของนักศึกษาเข้าใหม่ 12) การจัดการความรู้ (Knowledge management) โดยใช้อาชีพท้องถิ่นเป็นฐาน (วิระศักดิ์ วงษ์สมบัติ, 2550) เพื่อตอบสนองตามความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนำความรู้ไปใช้อย่างมีคุณค่านั่นเอง

ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2551-2556 การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในช่วงนี้มีเน้นในเรื่องของการจัดการศึกษาเชิงรุกเพื่อมวลชน ซึ่งเป็นการต่อยอดในปี 2550 จากกลยุทธ์ปรับจุดอ่อนตัวเอง เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคมชายแดนใต้ โดยมีวิสัยทัศน์ “ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ประการ คือ 1) ยุทธศาสตร์สร้างขวัญกำลังใจและความปลอดภัยให้แก่บุคลากรและทรัพย์สินทางราชการ 2) ยุทธศาสตร์ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ 3) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อการอยู่ดีมีสุขของชุมชนและสังคม 4) ยุทธศาสตร์เพิ่มศักยภาพสถานศึกษาและสร้างโอกาสการเรียนรู้สายอาชีพ 5) ยุทธศาสตร์สร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน ซึ่งยุทธศาสตร์เชิงรุกครั้งนี้ มีนวัตกรรมใหม่ๆ มากมาย เช่น นำการศึกษาสายอาชีพเข้าไปสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันการศึกษาปอเนาะ การแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักเรียนนักศึกษา กับประเทศเพื่อนบ้าน และนวัตกรรมที่โดดเด่นเพื่อสร้างการขยายโอกาสทางการศึกษาและสิทธิความเท่าเทียมของประชาชนคือ การสร้างศูนย์การเรียนรู้ตามแนวตะเข็บชายแดนหรือในพื้นที่ห่างไกล อาจเรียกได้ว่าเป็นลูกของวิทยาลัยได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่อาชีวศึกษาต้องตระหนักกับการจัดการศึกษาคือ ชีตความสามารถของแรงงานกำลังฝีมือและการพัฒนาให้พี่น้องประชาชนสามารถเป็นเจ้าแกหรือผู้ประกอบการตามสาขาที่เรียนมาได้ ซึ่งทางออกของการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงนี้ คือ การจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการโดยส่งผู้เรียนให้ไปเรียนวิชาชีพโดยตรงในโรงงาน ไม่ใช่ส่งไปเฉพาะเพื่อฝึกงาน 1-2 เดือนเหมือนสมัยก่อน หรือไม่ก็วิทยาลัยให้ครูแนะแนวคัดกรองผู้เรียน สอบถามถึงความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นแรงงานระดับฝีมือในการเลื่อนไหลไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ถ้าหากผู้เรียนคนใดที่ต้องการเป็นเจ้าแก ทางวิทยาลัยควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภายในวิทยาลัยโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning)

เพราะอาชีวศึกษาชายแดนใต้ทั้ง 18 วิทยาลัยต้องยอมรับได้ว่าพื้นฐานและวิถีชีวิตของบุตรหลานพี่น้องประชาชนชายแดนใต้มีข้อจำกัดเรื่องศาสนา ความเป็นอยู่และไม่ต้องเดินทางไปศึกษาไกลบ้านเกิดแต่อย่างไรก็ตาม อาชีวศึกษาชายแดนใต้ต้องเดินหน้าให้สอดคล้องกับนโยบายอาชีวศึกษาส่วนกลางและผลักดันแนวปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน เช่นนโยบายของเลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา เฉลียว อยู่สู่มารักษ์ (2551) ที่ประสงค์ให้การจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ควรเพิ่มการฝึกอบรมวิชาชีพให้ได้ 100% และนำนักเรียนนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มาฝึกงานที่ภาคกลางด้วยการทำความร่วมมือกับสภาอุตสาหกรรมเพราะปัจจุบันความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษามีสูงมาก แต่มีปัญหาคุณภาพของคนที่จะนำประเทศเข้าสู่ยุคการแข่งขันในลูกคลื่นที่ 3-4 เพราะการผลิตกำลังคนไปสู่การใช้ฝีมือแรงงานต้องใช้ระยะเวลานานหลายปีที่จะฝึกฝีมือ ในขณะที่ประเทศไทยต้องผลิตกำลังคนที่มีทักษะระดับฝีมือเพื่อส่งออกนอกประเทศและเคลื่อนย้ายแรงงานมาทดแทนกำลังคน ดังนั้นอาชีวศึกษาจึงเป็นกำลังหลักสำคัญของการสร้างเด็กให้มีศักยภาพด้านทักษะฝีมือ จึงเป็นการแก้ไขไม่ให้ประเทศไทยเกิดสภาวะการว่างงาน รวมทั้งให้มีการแนะแนวอาชีพ จัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเชื่อมโยงในการสร้างความเข้าใจโลกอาชีพและโลกแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับโครงการทำดีมีอาชีพระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาและกองทัพบก ที่รัฐบาลต้องการให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมให้เกิดอาชีพ โดยดำเนินงานให้เยาวชนได้เสริมสร้างทักษะความรู้ในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและจัดเพิ่มพูนความสามารถโดยเปิดโอกาสให้เข้าฝึกงานในสถานประกอบการ เพราะเชื่อว่าโครงการทำดีมีอาชีพจะเสริมสร้างให้คนหลากหลายวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและยั่งยืน ตลอดจนแก้ไขปัญหาความรุนแรงของประเทศให้เกิดความมั่นคงได้ (มานอนซ์ เปรมวงศ์ศิริ, 2551) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา และสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 ได้ร่วมกันจัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 350 คน เมื่อวันที่ 15-18 ธันวาคม 2552 ณ โรงแรมไดอิชิ จังหวัดสงขลา เพื่อหวังให้ อปท. มีความเข้าใจในบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ต่อการพัฒนาประเทศและชุมชน บทบาทการแก้ไขปัญหาความยากจน การสร้างงาน สร้างรายได้ และทำความร่วมมือร่วมกันในการสร้างความมั่นคงและในการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดสันติสุข (ศูนย์พัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 ข) ให้เข้ากับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2551-2554 หรือแผนยุทธศาสตร์ “การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” ที่มุ่งจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและพัฒนาพื้นที่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสอดคล้องกับวิถีชีวิต เชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก และนโยบายรัฐบาลที่เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและ

ทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้กำหนด 5 ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานของประเทศสอดคล้องกับบริบทและศักยภาพพื้นที่ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการสร้างอาชีพและการมีงานทำ สร้างโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพ ความเป็นเลิศทางวิชาชีพ เตรียมประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้สามารถประกอบอาชีพในตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่ ในประเทศกลุ่มอาเซียนและประเทศโลกมุสลิม พร้อมทั้งสร้างค่านิยมด้านอาชีพ ยุทธศาสตร์เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามศักยภาพให้แก่เด็กและเยาวชน ทุกกลุ่ม สร้างทางเลือกการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ และศักยภาพพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ สนับสนุนและพัฒนาด้าน ศาสนาศึกษาที่เท่าเทียม สร้างความเข้าใจนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปลุกฝัง ความเป็นชาติไทย ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ และหลักศาสนาที่ถูกต้องตามแนวทางสันติวิธี ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการ สร้างความ พร้อมและกลไกในการส่งเสริมและประสานงานการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดูแลหน่วยงานทางการศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีขวัญกำลังใจ มีความ ปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรของรัฐ เอกชน ในการ พัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

ระยะที่ 2

ผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟายแบบปรับปรุง รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่า วิสัยทัศน์ “อาชีวศึกษาชายแดนใต้จัดการศึกษาและฝึกวิชาชีพให้ประชาชนเกิดประโยชน์สุขเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นตัวนำร่องในการพัฒนาการอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมถึงการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคตเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของคนในพื้นที่ส่งผลให้ประชาชนมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน เนื่องจากบริบทของอาชีวศึกษามีความแตกต่างจากการศึกษาสายสามัญ เพราะเน้นไปที่การจัดการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพให้ตรงตามความต้องการของพี่น้องประชาชนและตลาดแรงงานเพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือและกึ่งฝีมือที่สามารถทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยพันธกิจที่ครอบคลุมพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องของการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและก้าวไปสู่ประชาคมโลกและ น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาใช้บริหารจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ ได้แก่ 1) จัดการศึกษาวินิชาชีพควบคู่หลักศาสนาและวิถีชีวิตสังคมพหุวัฒนธรรม 2) ยกกระตือรือร้น

อบรมวิชาชีพให้เสมอภาคและทัดเทียมภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ 3) ดำรงวิชาชีพให้เกิดความเป็นเลิศไว้บนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายคือ 1) นักเรียนนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาวิชาชีพอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ 2) นักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพและยกระดับฝีมือแรงงานที่สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และ 3) ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำความรู้วิชาชีพด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดในการประกอบอาชีพให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ได้ ดังนั้นการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในทศวรรษหน้าที่ดีจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ และมีมาตรการมารองรับให้เป็นกลไกการดำเนินงานในง่ายต่อการนำไปปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Certo และ Peter (1991) ที่กล่าวว่า หลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ดีควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม พิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคซึ่งเป็นเงื่อนไขต่อความสำเร็จ และควรกำหนดทิศทาง พันธกิจ เป้าหมายโดยเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ จากนั้นให้กำหนดยุทธศาสตร์ คือ พิจารณาออกแบบและเลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปปฏิบัติโดยคำนึงถึงโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์การเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนมีการควบคุมยุทธศาสตร์หรือประเมินยุทธศาสตร์อีกด้วย ในผลการวิจัยนี้มียุทธศาสตร์และมาตรการที่ควรนำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ 53 มาตรการ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย มาตรการปรับพฤติกรรมนักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของพื้นที่ มาตรการปรับพื้นฐานความรู้และทัศนคติเชิงบวกด้านวิชาชีพให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาเข้าใหม่ และมาตรการสร้างการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาตามสภาพบริบทของพื้นที่แต่ละวิทยาลัยให้เกิดความเป็นเลิศ (Excellence) ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นมาตรการที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์โดยตรงทั้งการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และทวิภาคี เพราะในปี 2557 ที่ผ่านมา นักศึกษาระดับ ปวช. มีจำนวนลดลงไปถึง 1,871 คน แต่นักศึกษาระดับ ปวส. มีเพิ่มมากขึ้นถึง 10,333 คน ดังนั้น ในปี 2558 สัดส่วนอาชีพ : สามัญ ควรอยู่ที่ 41 : 59, ในปี 2559 คือ 45 : 55 และปี 2560 คือ 50 : 50 เพื่อใช้เป็นฐานการวางแผนผลิตกำลังคนในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศรวมทั้งการดำเนินงานในอนาคตของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และความคิดเชิงระบบในการพัฒนาทักษะด้านแรงงาน (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ง และ เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์, 2557) ส่วนสถานศึกษาจะได้สร้างให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการจนนำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ให้พัฒนา

รูปแบบและจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบท สร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้เกิดความมั่นคงขึ้นในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง จนเป็นสังคมที่โดดเด่นในด้านพหุวัฒนธรรมตามทิศทางและเป้าหมายการแก้ไขปัญหา การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2559 รายงานผลการตรวจราชการการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายปกติ หมวดที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 และนโยบายเฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข ; 2557 ค, 2557 จ และ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ข) ดังนั้น การสร้างบรรยากาศการศึกษาสายอาชีพในสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีของดีในพื้นที่ที่จะเป็นการช่วยให้เกิดปรากฏการณ์ปรับภาพลักษณ์สร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพต่อการปฏิรูปการศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศ ในการสร้างค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษา เร่งแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของผู้เรียนอาชีวะโดยให้นักศึกษาอาชีวะได้มีโอกาสใช้ทักษะฝีมือเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้คนเข้ามาเรียนสายอาชีวศึกษาให้มากขึ้น โดยเริ่มต้นปรับพื้นฐานวิชาชีพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะคิดเชิงบวกของผู้เรียนให้เกิดความรักสายวิชาชีพที่ตนเองเลือกเรียน ทั้ง 18 วิทยาลัยของอาชีวศึกษาชายแดนใต้สามารถนำรูปแบบโครงการเตรียมความพร้อมที่โรงเรียนชุมพลทหารเรือ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง ; มังกร หริรักษ์, 2555 และที่ประชุมผู้บริหารองค์กรหลักกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 25/2557) เพื่อฝึกทักษะชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสร้างสรรค์ ปลูกฝังระเบียบวินัย ความสามัคคี ปรับพื้นฐานทางวิชาการและฝึกทักษะอาชีพ ให้เป็น "สุภาพบุรุษอาชีวะ" ที่น่าชื่นชมต่อสายตาผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปจนสามารถขยายผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม และทักษะวิชาชีพระดับฝีมือจะส่งผลต่อศักยภาพนักเรียนนักศึกษาให้ตรงตามต้องการของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดีซึ่งสามารถบรรลุมิติการเพิ่มโอกาสการมีงานทำได้

ยุทธศาสตร์การฝึกทักษะและอบรมวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม

ประกอบด้วย มาตรการฝึกทักษะเพื่อสร้างงานสร้างอาชีพอย่างครบวงจรด้วยระบบการมีส่วนร่วม ทั้งสังคม มาตรการฝึกทักษะสร้างงานสร้างอาชีพที่โดดเด่นให้แก่ประชาชนในเขตชายแดนภาคใต้ และ มาตรการพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้แก่ครอบครัวให้ดีขึ้น มาตรการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่าย และการประชาสัมพันธ์ มาตรการเสริมสร้างทักษะแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ในสังคมชายแดนใต้ มาตรการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีวศึกษาบริการร่วมด้วยช่วยประชาชน มาตรการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนทุนทุกระดับ ปวช. และระดับ ปวส. จนถึงระดับ ทล.บ. มาตรการเบื้องต้นนี้มีมุมมองครอบคลุมประชากรทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มวัยเรียนและกลุ่ม

ประชาชน คือการให้การศึกษาในระบบให้นักเรียนนักศึกษา กับการฝึกอาชีพระยะสั้นให้เยาวชน ประชาชนทั่วไป แต่โดยรวมแล้วหมายถึงการลดอำนาจความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพราะเป็นการดูแล ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับสิทธิความเท่าเทียมกัน (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ก) โดยใช้โมเดลฝึกทักษะ อาชีพอย่างครบวงจร ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ให้นักเรียน นักศึกษาได้พัฒนาทักษะทางความคิด ทักษะ ฝีมือ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2556 ให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ทุกระดับชั้นมีสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ ในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ (พงศเทพ เทพกาญจนา, 2556) มีสมรรถนะ ในการประกอบอาชีพเป็นผลงานตามสาขาที่เรียนมา และฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยให้เป็นพี่เลี้ยง ช่วยฝึกสอนอาชีพเพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา คือ เน้นการเสริมสร้างความ สมานฉันท์ ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สอดคล้องกับมหาดมะ คานธี (อ๋างถึงใน วิยะดา สิมะเสถียร, 2550) ที่กล่าวว่า ความสมานฉันท์สำหรับมนุษย์ คือ ความจริงและความรัก สร้างความ เข้าใจและความเท่าเทียมให้ประชาชน เพราะความสมานฉันท์เป็นกลไกที่นำไปสู่ความสงบสุข (International IDEA, 2003) ประองตอง พัฒนาคคุณภาพ ชีวิตคน ตลอดจนถึงชำระเอกลักษณ์ วัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความโดดเด่นพหุสังคมด้านอาชีพ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการศึกษาที่เสริมสร้างศักยภาพทางอาชีพ ปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาและเข้าถึง การบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้คนทุกช่วงวัยทุกกลุ่ม เป้าหมายมีคุณภาพชีวิต ที่ดี ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2557 ที่มีแผนงานเร่งด่วน 4 เดือน ตามที่ประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่าง ยั่งยืน พ.ศ. 2557 (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ค) เช่น โครงการเทียบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational occupation) หรือการจัดเทียบโอนประสบการณ์สายอาชีพจบ ปวช.ได้ใน 8 เดือน สามารถแก้ปัญหา ผู้เรียนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม สถาบันการศึกษาเอกชนหรือศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิด (ตาดิกา) ที่ไม่สามารถเทียบวุฒิการศึกษาได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคและช่วย ยกระดับการศึกษาให้ประชาชน และเป็นการดึงให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาสู่ระบบการเรียนสายอาชีพ จนถึงระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีสายปฏิบัติการอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ ดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในประเด็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ตาม Road map การสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เพิ่มและ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ การผลิต พัฒนากำลังคนเพื่อ เพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ปฏิรูปการเรียนรู้ และวางระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยให้มีแนวทางของการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาคุณภาพเป็นเรื่องของอาชีพควบคู่ไปกับการ สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียนอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น เช่น โครงการ เปิดบ้านคนพันธุ์อาร์ งานอาชีวศึกษาทวิภาคีไทย ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it center) ที่จัดขึ้น

เป็นประจำทุกปีก็เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้ามาร่วมพัฒนาทักษะทางความคิด ทักษะฝีมือ โดยเน้นการสร้างงาน สร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้ผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ข ; 2557 ค และสำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ทำให้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเรียนรู้อาชีพเป็นสิ่งสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นเสาหลักที่มีคุณค่า ซึ่งการเรียนอาชีวศึกษาจะมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยอนาคต ดังนั้นมาตรการเสริมสร้างเครือข่ายและการประชาสัมพันธ์ จึงมีผลทำให้เกิดแรงจูงใจและทัศนคติเชิงบวกเรียนสายอาชีพในทุกพื้นที่รวมถึงในสังคมชายแดนใต้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ก ; 2557 ข ; สุทธศรี วงษ์สมาน, 2557 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ง) ซึ่งถือว่าเป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนได้อีกรูปแบบหนึ่งดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินงานสร้างคนให้มีอาชีพ มีงานทำ และมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อพัฒนาประเทศตามนโยบายพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ฉ) ที่ได้มอบหมายไว้ เช่น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินงานของสถาบันการอาชีวศึกษาให้เป็นองค์กรที่เน้นประสิทธิภาพ โดยมีทุนการศึกษาที่มอบให้แก่นักเรียน นักศึกษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ จำนวน 815 ทุนต่อปี และมอบให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดสัดส่วนเพื่อเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพให้มากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาไทยสามารถศึกษาต่อสายอาชีพเนื่องจากเมื่อจบการศึกษาสายอาชีพ จะสามารถเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคเกษตรกรรมได้ ซึ่งจะถือเป็นการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของคณะกรรมการเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืนในการปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและท้องถิ่นที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมาย Roadmap สัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษากับสายสามัญในปี 2564 เพิ่มเป็น 50:50 และในปี 2569 เพิ่มเป็น 60:40 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ง และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ก) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในรอบเดือนตุลาคม 2557 ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์และกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อให้ นักเรียนนักศึกษา มาเรียนอาชีวศึกษา ได้จัดทำโครงการหลักสูตรเตรียมอาชีวศึกษาร่วมกับสำนักจิตวิทยา กองกิจการพลเรือนทหารเรือ เพื่อปรับพื้นฐานทางวิชาการและฝึกทักษะอาชีพแก่นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพกว่า 100 คน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนสายอาชีพมากขึ้น

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพ

ทุกภาคส่วน เป็นยุทธศาสตร์ที่อาชีวศึกษาชายแดนได้ตั้งเป้าไว้ตั้งแต่ผู้ปกครองให้ผลักดันลูกหลานให้สนใจเรียนสายอาชีพ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เป็นกระบอกเสียงแทนอาชีวศึกษา หน่วยงานภาครัฐต่างๆ และที่สำคัญคือสถานประกอบการที่มาร่วมมือกันจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์นี้จึงมีมาตรการเร่งด่วนประกอบด้วย มาตรการปรับทัศนคติเชิงบวกการเรียนสายอาชีพให้แก่นักเรียน นักร้อง นักร้อง นักร้อง และผู้ปกครอง มาตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ นักเรียน นักศึกษา เยาวชน ประชาชนผู้สนใจ มาตรการจัดทำแผนงานเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบกับ อปท. กศน. วชช. มหาวิทยาลัย และมาตรการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคีกับสถานประกอบการอย่างจริงจัง ผนวกกับ พ.ร.บ. ทวิภาคี (2557 ข) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวทางนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาการเพิ่มผู้เรียนสายอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เช่น การผลิตสายอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมฯ เน้นการประชาสัมพันธ์ การสร้างค่านิยมผู้เรียน ยกย่องทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน/คนดกงาน/เกษตรกร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ค ; บัณฑิต โรหิตเสถียร, 2557 และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ก) และประเด็นที่สำคัญ (Hot issue) ในที่ดำเนินการอย่างจริงจังในยุคปัจจุบันนี้ คือ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการสร้างความเข้มแข็ง เชื่อมโยง แสวงหาเครือข่ายในการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ ส่งเสริมวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ตอบสนองบริบทของทุกภูมิภาคอย่างแท้จริง ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตและบริการของประเทศ เพราะการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีเพื่อเป็นการสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา โดยมีจุดเน้นว่าเพื่อจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพที่ยั่งยืน (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557 ข) การทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษา คือ ผู้ทรงคุณค่าของสังคม จะมีลักษณะที่ส่งเสริมทัศนคติของผู้ปกครองและค่านิยมของคนไทยที่มีต่อการศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา ให้ผู้ปกครองเห็นถึงความสำคัญของการเรียนต่อสายอาชีวศึกษา จบแล้วมีงานทำ ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีได้ เพราะความต้องการแรงงานมีมาก และอาชีวศึกษาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการชั้นนำ (CEO) เดินไปด้วยกัน เช่น ประธานอนุกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนกลุ่มอาชีพโรงแรมและท่องเที่ยว ประธานหอการค้าไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย การจับคู่กับสถานประกอบการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ประชาชน และนิสิตนักศึกษา ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎี ควบคู่กับการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติในสถานประกอบการจากการปฏิบัติงาน ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นกลยุทธ์สำคัญในการยกระดับกำลังคน ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามความ

ต้องการของสถานประกอบการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) ตัวอย่างกิจกรรมเช่น ในการฝึกอบรม ต้องการให้มีครูเดินทางไปร่วมฝึกพร้อมกับนักศึกษาด้วย เพื่อศึกษาการเรียนการสอนของสถานประกอบการ และนำมาปรับปรุง จัดทำหลักสูตร การจับคู่สถานศึกษากับสถานประกอบการต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการทำแนวทาง หรือ Master plan ในการจับคู่ หากเป็นไปได้ควรมีรายได้ให้กับนักศึกษาในระหว่างการฝึกอบรม ถือเป็นทางเลือกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการต่อยอดความรู้ให้กับผู้เรียนสำหรับผู้จบการศึกษาแล้วแต่ยังไม่มียานทำ ทั้งนี้ การเดินทางประเทศไทยจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่เชื่อถือของประชาคมโลกเพื่อนำไปสู่อนาคตที่ยั่งยืน ด้วยความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นิสิตนักศึกษาทุกคน เพื่อขจัดความขัดแย้ง และการทะเลาะเบาะแว้ง ต้องลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ด้วยการใช้จ่าย และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนให้เกิดการเรียนรู้ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ค) เพราะคุณค่าของอาชีวศึกษา คือ สร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่เน้นการพัฒนากำลังคนของผู้จบการศึกษาให้สอดคล้องตามความจำเป็นเร่งด่วนต่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ เกษตรกร หรือกลุ่มทำงานในสถานประกอบการ (สำนักงานรัฐมนตรี, 2557 ข) และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาจึงได้มีนโยบายผลิตกำลังคนในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วม ในการระดมความคิดเห็นเพื่อวางแผนการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกัน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของภูมิภาคอาเซียนที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยต่อไป อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีที่มีปริมาณและคุณภาพสู่มาตรฐานสากลได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557 ข) ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นคำตอบหนึ่งของการส่งเสริมการอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งถือเป็นการปฏิรูประบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษา เนื่องจากการส่งเสริมอาชีวศึกษาทวิภาคีให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาถือเป็นการจัดการศึกษาและการผลิต พัฒนา กำลังคน (ผู้เรียน) ให้มีศักยภาพตรงตามอุปสงค์แรงงานของสถานประกอบการ อีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรส่งเสริมคือสนับสนุนงบประมาณให้การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการมีงานทำ โดยใช้ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันการอาชีวศึกษาหรือในวิทยาลัยเป็นแหล่งรวมทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เป็น Many products และนำศักยภาพของเครือข่ายภาคเอกชนมาร่วมกันสร้างและพัฒนาให้นักเรียนนักศึกษาในการประกอบธุรกิจและการแสวงหาทุนประกอบการร่วมกัน

ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและ

นานาชาติ ประกอบด้วย มาตรการเตรียมความพร้อมหอพักรองรับนักเรียนนักศึกษาไทย อาเซียน และนานาชาติ เป็นมาตรการหนึ่งที่เชื่อมโยงมาตั้งแต่ปี 2551 ที่อาชีวศึกษาชายแดนใต้ได้รับงบประมาณมาสร้างและปรับปรุงหอพักประจำพร้อมรองรับนักเรียนนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านที่ทำความร่วมมือกันไว้ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกับศูนย์พักพิงชั่วคราวระหว่างไทย พม่า โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมกับ แอดดร้า ประเทศไทย (ADRA Thailand) ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพผู้ที่พำนักในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่าและประชาชนโดยทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียง ให้มีความรู้ สามารถประกอบอาชีพ และได้รับวุฒิการศึกษาตามความเหมาะสม และยกระดับคุณภาพชีวิตเมื่อได้กลับไปประกอบอาชีพในถิ่นฐาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีในการบริการสังคมให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาอาชีวศึกษา เช่น การฝึกวิชาชีพสาขาวิชาเสื้อผ้าชาย กางเกงชาย สระเซ็ทเบื้องต้น ซอย-ตัดสไตล์แพชั่น เครื่องยนต์เล็ก เดินสายไฟฟ้า ตัดผมชาย นวดเพื่อสุขภาพ เครื่องยนต์เกษตร คอมพิวเตอร์ และซ่อมจักรยานยนต์ ในทางเดียวกันการจัดการอาชีวศึกษาชายแดนใต้มีการส่งเสริมมาตรการเพิ่มโอกาสการมีงานทำโดยส่งนักเรียนนักศึกษาฝึกงานต่างประเทศในลักษณะสัญญาเงินทุน เช่นเดียวกับการส่งนักศึกษาฝึกงานที่ประเทศเยอรมนีโดยการสร้างความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความร่วมมือกับอาชีวศึกษาประเทศเยอรมนี เนื่องจากประเทศเยอรมนีถือว่าเป็นอันดับหนึ่งในโลกในภาคอุตสาหกรรมและภาคการผลิต ซึ่งการอาชีวศึกษาของเยอรมนีมีระบบการศึกษาที่แบ่งออกเป็น 2 วิธีการ คือ

- 1) การเรียนในห้องเรียน (In class training)
- 2) การเรียนในสถานประกอบการ (On the job training)

ก็จะเห็นประโยชน์ได้ชัดเจน นักเรียนที่ผ่านระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าว เมื่อเข้าไปทำงานในสถานประกอบการก็ไม่จำเป็นต้องฝึกงาน เพราะได้ผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการจริงมาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากหอการค้าเยอรมนี-ไทย และภาษากลับมาด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ง) สอดคล้องกับมาตรการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ช่วงเปิดภาคเรียน ตลอดจนกลุ่ม CLMV และมาตรการส่งเสริมการเรียนรู้ 2 ภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษามลายูกลาง อาหรับ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับมาตรการผลิตกำลังคนต่อความต้องการขององค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้สอดคล้องกับแนวทางการสนับสนุนการอาชีวศึกษาร่วมกับผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการ ชี้นำ (CEO) การดำเนินการเพื่อเดินทางประเทศไทยจะต้องใช้การมองจากภายนอกเข้ามาเพื่อจะให้เห็นว่าประเทศไทยมีตัวอย่างอะไรบ้าง เพราะความท้าทายของประเทศไทยคือ การผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชาติและของโลก ซึ่งประเทศไทยมีความได้เปรียบหลายประเทศในเรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์ คือ เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอาเซียน

ทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางการติดต่อและเชื่อมโยงในภูมิภาค จึงต้องมีการเร่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควบคู่กับการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และประชาคมอื่นด้วย (ประยูรท์ จันทรีโอชา, 2557 ข) แต่ปัญหาอุปสรรคของยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานโครงการความร่วมมือสำหรับการฝึกงานนักเรียนนักศึกษา อาชีวศึกษาในต่างประเทศคือ ปัญหาด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ และปัญหาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำหนังสือเดินทาง การขอ VISA และการขอใบอนุญาตการทำงานในบางประเทศ ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาด้านภาษาของนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาในประเทศ โดยใช้กลยุทธ์ส่งเสริมประเด็นความร่วมมือด้านการผลิตกำลังคนกับต่างประเทศ ด้วยการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรสายอาชีวศึกษา ภายใต้ความร่วมมือกับองค์กร SEAMOLEC โดยเริ่มจากพัฒนาสื่อการสอนทางไกลผ่านห้องสนทนา EDMODO ซึ่งกำหนดให้มีเครือข่ายกับอาชีวศึกษาประเทศต่างๆ และแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาไทยและประเทศอาเซียนให้เป็นพื้นฐานด้านภาษาก่อนออกไปฝึกงานจริงในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาากำลังคนในฐานะที่เป็นทุนมนุษย์ และเป็นขุมพลังในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในปัจจุบันต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จัดสรรทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการพัฒนาากำลังคนระดับกลาง ระดับสูง ให้มีความรู้ ทักษะ และมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพได้

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติตามแนวพระราชดำริเพื่อสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย มาตรการฝึกอาชีพตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่น เนื่องจากในสภาพความเป็นจริงแล้วจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาและมีทรัพยากรทางบกและทางทะเล ปริมาณมากไม่แพ้ภาคอื่นในประเทศ แต่ที่ผ่านมามีอาชีพดั้งเดิมของชุมชนกลับถูกละเลยไป เนื่องจากค่านิยมการประกอบอาชีพเดิมนั้นมีรายได้น้อยเกินไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองว่าหากอาชีวศึกษาให้ความสำคัญและสามารถพัฒนาหลักสูตรในพื้นที่ชายแดนได้อย่างจริงจัง ทำงานในเชิงรุกให้มากขึ้น สร้างสรรค์อาชีพจากทรัพยากรและต่อยอดภูมิปัญญาให้เกิดผลิตภัณฑ์ เกิดศูนย์กลางอาชีวศึกษาชายแดนใต้ (HUB) จะทำให้ประชาชนมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ 2558 ข้อหนึ่งที่ได้ให้ไว้ว่า “การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่น...” เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกระทรวงศึกษาธิการ 2558 ที่มีเป้าประสงค์ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีอาชีวศึกษาเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557 ฉ) ถ้าอาชีวศึกษาชายแดนใต้สามารถทำมาตรการฝึกออาชีพออกตามโอกาสความต้องการของประชาชนเพื่อการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญา ในท้องถิ่นอย่างจริงจัง จะทำให้การดำเนินนโยบายในเรื่องการพัฒนาการศึกษาและพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษามีความเหมาะสมกับพื้นที่ของอาชีวศึกษา มีข้อมูลสารสนเทศสำหรับรายงานผลได้ นอกจากนี้ มาตรการเสริมสร้างความเข้าใจและเผยแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้และประชาชนผู้สนใจกับมาตรการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีพ ตามโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเลี้ยงชีพ ก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลทั้งนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ประชาชนผู้สนใจได้รับโอกาสทางการศึกษาด้าน สัมมาอาชีวะ เช่น โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืน โครงการฝึกออาชีพในโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน โครงการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น เป็นต้น ซึ่งมาตรการนี้เป็นส่วนหนึ่งของ นโยบายรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ 2558 เรื่อง การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและสนับสนุน การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ที่กำหนดเป้าหมายในการดำเนินนโยบายให้อาชีวศึกษามีกิจกรรมเพื่อ สนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ วิสาหกิจ การประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้และแนวทางการ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันในการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม (ฉรงค์ พิพัฒนาศัย, 2557 ก) สำหรับมาตรการอนุรักษ์ ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ เพื่อรักษาธรรมชาติให้ดำรงเป็นทรัพยากรทางอาชีพอ่างยั่งยืน เป็นมาตรการ ที่ต้องการเสนอความเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะศักยภาพของธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ สามารถเลี้ยงดูประชากรมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นสามารถทำได้ คือ หยุดความเสื่อมโทรมที่ เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมโดยน้อมนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญและหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงซึ่งทรงเน้นความพอดี พอสมพอควรแก่ฐานะ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน มาเป็นแนวคิดสำหรับใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล 2557 ซึ่งเป็นไปตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็น ฐานที่มั่นคงของประเทศ ซึ่งเริ่มจากการสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เช่น พัฒนาศักยภาพชุมชนในการอนุรักษ์ การจัดการและการสร้างกลไกปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กระจายอำนาจการจัดการ และส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อการยังชีพอย่างเป็นธรรมและให้มีเครือข่ายชุมชน

ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ชิตชัย วรรณสถิตย์, 2548 ; ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2557 ก และสุวรรณ คำนัน, 2549) และผู้วิจัย มองว่ามาตรการนี้ควรมองให้รอบด้าน ฟังความคิดเห็นของประชาชนและสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรการปกครองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ หรือทุกองค์กรให้เข้ามาช่วยกัน ปลุกฝังจิตสำนึกเยาวชนรุ่นหลังให้รู้จักรักษาธรรมชาติให้ดำรงอยู่ไว้ เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาภาคใต้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่สนับสนุนในเรื่องการฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาสมดุลเชิงนิเวศน้อยอย่างยั่งยืน และเมื่อปี 2554 รัฐบาลได้มีนโยบายมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการจัดศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั่วประเทศ ใน 5 กลุ่มอาชีพใหม่ เพื่อพัฒนาระดับจัดการศึกษา เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง ได้แก่ หลักสูตรใหม่ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรม ด้านพาณิชย์กรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านอำนาจการและอาชีพเฉพาะทาง ภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่นั้นๆเช่นเดียวกัน (ศูนย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554) แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ มาตรการในการน้อมนำกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาใช้ในการ ดำรงชีวิต เช่น สร้างปะการังเทียม ธนาคารไข่หมึก หรือการศึกษาอาชีวศึกษาตามแนวเกษตรทฤษฎี ใหม่ยังถูกมองข้ามไปอาจเป็นเพราะสถานที่ตั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้วิทยาลัยบางแห่งอยู่ในเมืองบางแห่งอยู่นอกเมือง แต่ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ห่างไกลที่อาชีวศึกษาชายแดนได้สร้างขึ้นเป็นนวัตกรรมนั้นเป็นแหล่งที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติอยู่มากและในอนาคตกำลังจะพัฒนาขึ้นเป็นวิทยาลัย ถ้าหากมองถึงจุดนี้ก็สามารถเห็นในภาพรวมของ การพัฒนาอาชีพเป็นรายจังหวัด จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เชิงอนุรักษ์ในสถานศึกษาของชายแดนภาคใต้ซึ่ง จะทำให้เกิดความสมบูรณ์แบบด้านการศึกษาสายอาชีพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยค้นพบ นี้สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่งอย่างยั่งยืน” ของประเทศไทย 2558-2560 ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในเชิงนโยบายผลการวิจัยยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ในครั้งนี้มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้จริงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือส่งผลกระทบต่อนโยบายแก้ปัญหาความยากจนในมิติการศึกษาเพื่อการมีอาชีพและการมีงานทำที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบ ดังนั้น สามารถใช้นำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557 เพื่อบรรจุไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

2. ในเชิงปฏิบัติผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (2547-2556) สามารถตอบโจทย์และเสริมสร้างความมั่นคง การกินที่อยู่และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง อีกทั้งยุทธศาสตร์บางส่วนยังคงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยศึกษา ยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำยุทธศาสตร์เหล่านี้ โดยเฉพาะแนวปฏิบัติ มาตรการหรือโครงการที่โดดเด่นไปสู่การปฏิบัติหรือพัฒนา ปรับปรุง หรือต่อยอดให้เกิดความเป็นเลิศ อันจะเป็นการตอบสนองต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ถึงแม้ว่ายุทธศาสตร์ใน 10 ปีที่ผ่านมาจะตอบโจทย์ในพื้นที่ แต่ความเป็น Area best ของแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน จากการที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เรื่องของการใช้งบประมาณทำให้ทราบว่า การบริหารงบประมาณยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงบประมาณส่วนนี้ควรทำให้เกิดความเป็นระบบมากยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริง ซึ่งโครงการในยุทธศาสตร์ไหนไม่เกิดประสิทธิผลสามารถยุบโครงการนั้นได้

4. ยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) เกิดจากกระบวนการพัฒนาการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ให้มีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกับบริบท ความต้องการและสถานการณ์ของพื้นที่ในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องควรนำยุทธศาสตร์เหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม โดยการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจาก

ทุกภาคส่วน รวมถึงการกำหนดแนวทางในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน อันจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดการอาชีวศึกษาในพื้นที่ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลหรือศึกษาการนำยุทธศาสตร์การจัดการอาชีวศึกษาของเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทศวรรษหน้า (พุทธศักราช 2558-2567) ไปสู่การปฏิบัติว่าเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด
2. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษาอาชีวศึกษาชายแดนใต้ในการนำยุทธศาสตร์ในทศวรรษหน้าไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นแบบการดำเนินงานของสถานศึกษาอื่นได้

Prince of Songkla University
Pattani Campus